

Groepsinterviews

Groeps interviews.....	1
Gesprekken schema.....	1
Gestelde vragen.....	1
Verslag per gesprek.....	2
Natuur- en landschapsorganisaties.....	2
Initiatiefnemers.....	4
Overheidsorganisaties.....	6

Gesprekken schema

Natuur- en landschapsorganisaties dinsdag 19 november Via Teams	<ul style="list-style-type: none">• Stichting Landschapspark Borsele;• Natuurmonumenten• Stichting Zeeuws Landschap• Vogelbescherming en Vlinderstichting• Stichting Behoud Zak van Zuid-Beveland• Gaby Rasenberg - LOS• Gerbert Smulders - LOS• Daniëlla de Kuijper - Gemeente Borsele
Initiatiefnemers dinsdag 19 november Via Teams	<ul style="list-style-type: none">• Tennenet• North Sea Port District• GasUnie• Gaby Rasenberg - LOS• Gerbert Smulders - LOS• Daniëlla de Kuijper - Gemeente Borsele
Overheidsorganisaties woensdag 20 november Via Teams	<ul style="list-style-type: none">• Provincie Zeeland• Gemeente Middelburg• Rijkswaterstaat• Veiligheidsregio.• Gaby Rasenberg - LOS• Gerbert Smulders - LOS• Daniëlla de Kuijper - Gemeente Borsele

Gestelde vragen

Voorafgaand hebben de deelnemers een format toegestuurd gekregen ter voorbereiding met daarin de volgende vragen. De vragen zijn tijdens het gesprek niet letterlijk gesteld, dienden als houvast.

- Korte kenschets: Wat maakt u, organiseert u of heeft u als doelstelling? (gericht op de Sloerland)
- Wat vindt u een belangrijke kwaliteit van de Sloerland? Een plek? Of juist samenwerking?

- Wat vindt u een beperking van de Sloerand? Een plek? Of juist samenwerking, regelgeving die dingen in de weg zit?
- Welke maatschappelijke ontwikkelingen ziet u op u of de Sloerand afkomen? Wat is daarin veranderd (b.v. de laatste jaren)? En welke veranderingen of trends denkt u op te moeten of willen inspelen de komende 10 jaar? Wat is daarvoor nodig (in de brede zin)?
- Welke vraagstukken zit u verder mee? Wat speelt er, waar loopt u tegenaan vanuit uw organisatie?
- Wie zouden we volgens u niet mogen vergeten in het vervolg bij het opstellen van de Sloerandvisie? Wie zouden we nog moeten betrekken?
- Hoe wilt u in het vervolg op de hoogte gehouden worden, hoe mogen we u benaderen?
- Wat wilt u ons verder nog meegeven?

Verslag per gesprek

Hieronder beschrijven we beknopt wat er is ingebracht tijdens de gesprekken.

Natuur- en landschapsorganisaties

Wat is je droom voor de Sloerandzone?

Stichting Landschapspark: grotere groene Sloerand waarin toegankelijkheid en beleving belangrijk zijn. Mogelijkheden voor wandelen en fietsen, ook in de verbinding met het industrieterrein. Oprichten van een energiecentrum (dagrecreatie), waarin educatie over alle soorten van energie mogelijk is. Plan hiervoor is door EPZ en Covra als eens opgesteld, maar nooit doorgezet. Vorig jaar onderzoek aanbesteed om opnieuw te bekijken of realisatie mogelijk is.

Vogelbescherming/Vlinderstichting: een gebied met een grotere biodiversiteit, in plaats van het vrij eentonige gebied dat het nu is. Toevoegen van inheemse beplanting: goed voor de natuur, maar ook educatief belangrijk. Mensen dichterbij de natuur brengen.

Advies: neem contact op met de coördinator die contactpersoon is voor de boeren die dijken speciaal beheren in een deel van Zeeland.

Stichting behoud zak van Zuid-Beveland: De grenzen van de Zak van Zuid-Beveland zijn aandachtspunt, daarmee ook de Sloerand. Droom is afronden van het plan voor het Sloebos of liever nog vergroten van dat plan. Voorkeur om bij een nieuwe visie aan te sluiten bij de oude plannen voor een plasdras-gebied in combinatie met bossen. De Sloerand mag niet gebruikt worden voor andere zaken.

De situatie hoeft niet terug naar vroeger (schorregebied), maar moet wel mooier, beter en gezonder, met ruimte voor klimaat en biodiversiteit. Geen fietsroutes of industrieel toerisme in de Sloerand, dat hoort thuis op het industrieterrein. Herstel de oude kreekresten en karrevelden en benut de mogelijkheden voor beleven van de natuur bijvoorbeeld door spelen.

Ruimte voor kleinschaliger akkers met duurzame landbouw. Eventuele toeristische bouwsels (bijvoorbeeld horeca) bij/in de dorpen. Het moet een gebied worden met natuur waar je 'u' tegen zegt, een voorbeeldgebied voor Nederland.

Natuurmonumenten: Droom is het afmaken van de afspraken uit het verleden: 200 hectare aan bos realiseren voor een grote diversiteit aan natuur. Het Sloebos is nu al een topgebied, maar het maken van 1 aansluitend gebied is belangrijk zodat voor fauna een doorlopend leefgebied ontstaat. Ook verbindingen maken met de dorpsbossen, zodat het leefgebied vergroot wordt. Het gebied heeft potenties, ook voor de beleving, bijvoorbeeld recreatieroutes vanuit de dorpen, maar wel met behoud van rustgebieden.

Als 30 hectare aangelegd kan worden tussen de bestaande gebieden, ontstaat een mooi aaneengesloten gebied. Verdere uitbreiding zoeken naar de dorpsbossen.

Uitvoering van de visie uit 2001, die is opgesteld als uitwerking van de afspraken uit 1999.

Vraag is neergelegd bij de gemeente om dat eerdere proces en de afspraken te evalueren.

Er zijn kansen om door voedselproductie betekenis te geven van het landschap aan de omgeving. Een duurzaam voedselconcept kan helpen voor meer binding.

Er is in de gemeente Borsele net een herenboer-initiatief gestart (omgeving 's-Gravenpolder/'s-Heer Abtskerke). Een dergelijk initiatief zou ook in andere delen van de gemeente kunnen. Sluit verder aan bij de opmerkingen over een vergroeningsslag. Als we moet de bedrijven in geprek zijn, kijk dan ook of braakliggend terrein en overhoeken op het industrieterrein duurzaam beheerd kunnen worden. Realiseer opgaande begroeiing langs het terrein en plasdrasgebieden erbuiten.

Wat zijn mooie plekken/plekken die aandacht nodig hebben?

- Inrichting van de missende schakel tussen de Weelhoek en de ingang Westerscheldetunnel (perceel van 31 hectare).
- Ook aan de andere zijde van de tunnelweg ligt een missende schakel die ingericht zou kunnen worden.
- Het huidige Sloebos is een zeer mooi gebied. Laatste kwaliteitstoets is zeer positief, mede vanwege de vele soorten die in het gebied leven. René deelt dit rapport met Daniëlla
- Zorg dat fauna veilig de weg/wegen kan oversteken. Een wildviaduct over de tunnelweg zou ideaal zijn, zodat een verbinding mogelijk is met de dorpsbossen. Hoe stuur je wild bij de infrastructuur (reflectoren)
- Breng de oude kreekloop bij Borssele terug.
- Maak de verbinding met de dorpsbossen, ook door wandelroutes aan te leggen.
- Benut de renaissance polders rondom Borssele, bijvoorbeeld voor duurzame landbouw op kleinschaliger percelen.
- Ook bij Lewedorp ligt een voormalig krekengebied dat versterkt kan worden.
- Natuurmonumenten beheert rondom Lewedorp nog wat bloemdijken. Die uitbreiden zou mooi zijn. Let wel op de wegen in verband met wildval: er zijn dan wel voorzieningen nodig als afscherming. Bij Nieuwdorp liggen wat dijken die door boeren worden beheerd en ingeplant zijn met walnotenbomen.
- Kijk naar wat er al is: bijvoorbeeld de Sloekreken en versterk dat met bijvoorbeeld natuurvriendelijke oevers.

- Kijk bij Nieuwdorp ook naar het Bevrijdingsmuseum en Moerdijk Onions die in de Sloerand vallen.
- Misschien kunnen bepaalde onderdelen van de energietransitie wel een plaats krijgen, mits passend in de omgeving.
- Realiseer wandelpaden bij de dorpen om de verbinding met de bossen te maken.
- Pas ook struiken en andere beplanting toe, zodat lintvorming ontstaat die bijvoorbeeld voor vlinders van belang is.
- Let ook op karakteristieken van bestaande polders (onder ander beschreven in het bestemmingsplan Buitengebied). De polder bij Lewedorp is beschreven als open polder. Aanplant van bomen is daar misschien lastig.

Mogelijke koppelkansen:

- Zoveel mogelijk verbindingen leggen, paden, maar ook bijvoorbeeld kunstobjecten in de lege stukken waar natuur niet mogelijk is.
- Speeltuinen om natuur te beleven en sporten in de natuur.
- Leg ook ruiterspaden aan. Bij het oude spoor vanaf Heinkenszand naar 's-Heerenhoek is ook een ruiterspad aangelegd, naast het voetpad. Het voetpad wordt nu ook gebruikt door fietsers en door ruiters (omdat het ruiterspad wat kuilen heeft). Aanleg paden kan alleen als er op voorhand een voorziening wordt getroffen voor beheer en onderhoud.

Initiatiefnemers

Wat is je droom voor de Sloerandzone?

Tennet: er speelt veel in de Sloerand aan projecten. Het maken van een groene buffer kan ook helpen om het zicht op de assets van Tennet te verminderen. Daarbij wel rekening houden met de beperkingen die gelden voor planten van bomen en struiken rondom leidingen (boven- of ondergronds). In het droombeeld is er een strook die vrij blijft voor realisatie van leidingen, ook in de toekomst.

Is er een plan van aanpak dat aangeeft wat er mogelijk is? Info is via onderstaande links te vinden:

tennet-drupal.s3.eu-central-1.amazonaws.com/default/2022-12/Leaflet_bepanting_oudergrondude kabele A4 MEI2022.pdf
[Brochures Hoogspanning en omgeving](#)
[Leaflet_bepanting bovengrondu A4 NOV2022.pdf](#)

Gasunie: voor waterstof wordt een pijpleiding met boring onder de N62 gerealiseerd. Op het industrieterrein komt een afsluiterkooi/afsluiterschema ter hoogte van het hoogspanningsstation van Tennet. Boven deze kooi/schema mag geen hoogspanningsleiding komen, vanuit oogpunt veiligheid en technische beïnvloeding). De leiding zelf komt in de gereserveerde buisleidingenstrook. Daarnaast geldt een beschermingszone van 5 meter aan beide zijden.

Tennet: voor 380kV Zeeuws-Vlaanderen wordt onderzocht welke tracés mogelijk zijn. Eind januari volgt de concept-NRD (notitie reikwijdte en detailniveau) die aangeeft welke tracés verder worden onderzocht. Mogelijke tracés kunnen nu nog niet gedeeld worden. Meer

informatie over het project (inclusief zoekgebied) is hier te vinden; [380 kV Netuitbreiding Zeeuws-Vlaanderen](#) (of hier [Geef uw mening over 380 kV-hoogspanningsverbinding met Zeeuws-Vlaanderen | Gemeente Borsele](#))

Droombeeld zou zijn dat straks iedereen tevreden van tafel kan en dat de doelen van de energietransitie gekoppeld worden aan de doelen vanuit de natuur.

Voor het hoogspanningsstation is al een locatiekeuze gemaakt. Sander stuurt een kaartje van deze locatie. Droombeeld is dat een koppeling gemaakt kan worden voor het landschapsplan dat gemaakt moet worden voor de compensatie. Besproken contact te houden over hoe beide trajecten samenlopen.

Voor de kap van bestaande bomen geldt een herplantplicht. Wordt overlegd met de gemeenten of die herplant mogelijk is bij één van de aan te leggen dorpsbossen.

Er is geen blauwdruk voor de omvang van een landschapsplan. Het landschapsplan voor 380kV Zuid-West-West moet het landschapsplan deels nog uitgevoerd worden. Onderdeel hiervan was sloop van de oude hoogspanningsverbinding en herstellen van gaten in dijken die als gevolg daarvan ontstaan. Dit landschapsplan is te downloaden via:

[b_NL.IMRO.0000.EZip15ZW380west-3002_rb2.pdf](#)

North Sea Port: Voor North Sea Port gaat het bij de Sloerand om het hele gebied rondom de Sloehaven tot aan de Welsinghe en Schorerpolder bij Ritthem. Hij ziet een driedelige functie voor het gebied:

- Buffering door de scheiding tussen industrie en wonen duidelijk te maken.
- Recreatief medegebruik.
- Efficiënt ruimtegebruik met de toenemende druk op de ruimte in het geheel. Op het haventerrein zijn er een aantal natuurwaarden aanwezig. Als die verplaatst kunnen worden, ontstaat ruimte voor efficiënter gebruik. Het gaat vooral om pionierplanten die op braakliggende zandgronden goed gedijen, om leefgebied voor konijnen en voor kustvogels (met name meeuwen). Er zijn nog geen locaties waar gecompenseerd kan worden. Stelt de vraag of sommige bestaande functies op het terrein niet ook buiten de grens van de haven zouden kunnen, omdat ze geen relatie hebben met de zeehaven.

Deze compensatie en uitgangspunten gelden voor de Nederlandse zijde van het havenbedrijf. Oppervlakte compensatie gaat om maximaal 50 ha zandgronden. Dit kan niet landen in de Welsinghe en Schorerpolder hier wordt onderzocht of tijdelijke natuur of pre-compensatie mogelijk is voor een eventuele zee-uitbreiding.

Gesproken over Central Gate (vrachtwagenparkeerplaats, verzoek NSP). Eerste voorkeurslocatie was Sloepoort (inmiddels vervallen). Daarna is gekeken naar de Assenburgweg, deze locatie is afgewezen door de gemeente. Wel is afgesproken te verkennen welke andere mogelijkheden er zijn.

Wat kan jouw organisatie bijdragen/toevoegen aan de Sloerand?

- NSP: ruimte en middelen, mits er een goed plan ligt en de eigen wensen ook een plekje kunnen krijgen. Netwerk en ervaringen over de koppelingsgebieden in de Gentse kanaalzone. Ecologische kennis van de eigen ecologen.
- Tennet: gezamenlijk oppakken van compensatie in het landschap.

- Moerdijk Onions: wij lopen niet voorop. We wachten af of er een goed plan voorbijkomt waar wij bij aan kunnen sluiten. Hebben zelf plannen gehad voor zonnepanelen of batterij-opslag, maar die zijn door de gemeente afgewezen.

Structureren van de wensen en ontwikkelingen

Besproken op welke manier we op een gestructureerde manier kunnen weergeven wat er speelt in het gebied. Hoe doen we dat? We doen dat alleen voor harde plannen die in de Sloerandzone komen.

Als er een locatie gekozen wordt voor de kerncentrales, ontstaat vanwege effect op netcapaciteit en benodigde aansluitingen, mogelijk effecten op de Sloerandzone.

Overheidsorganisaties

Wat is je droom voor de Sloerandzone?

Rijkswaterstaat: vanuit RWS weinig eigendommen in het gebied, alleen het water van de Westerschelde. Vanuit Zuid-Westelijke Delta wel de droom dat de visie ook ingaat op hoe om te gaan met problemen van de toekomst: verzilting door kwel, dijkversterking en zeespiegelstijging. Informatie is te vinden in Kennisprogramma Zeespiegelstijging, maar niet op perceelsniveau. Op www.zwdelta.nl is info te downloaden, maar gaat vooral om principes en denkrichtingen.

Provincie: Droom dat alle partijen er samen uit komen, ontwikkeling zal vooral in natuur zijn, niet de verwachting dat bebouwing in de Sloerand zal komen. Wel het advies: let op archeologisch onderzoek voorafgaand aan het uitvoeren van werkzaamheden.

Vanuit natuur de droom om de industrie groen in te kapselen. Doortrekken van de bestaande bospercelen in een verbindingszone naar Walcheren en naar het Veerse Meer. Dat kan met gevarieerde natuur. Hoe interessant blijft dit gebied voor landbouw als verzilting optreedt? Ook principes groen/blauwe dooradering kunnen hier toegepast worden.

Aanleg bos en behoud openheid van de polder hoeft elkaar niet uit te sluiten, bijvoorbeeld door accentueren van lijnen of objecten.

Bosvisie: doelstelling 10% meer bos in Zeeland in 2030 (= circa 410 ha). Helft moet binnen natuurnetwerk aangeplant, de helft daarbuiten. Loopt nog niet heel hard, oa vanwege hoge kosten verwerving grond en afwaardering boekwaarde. Subsidieregeling beschikbaar voor aanplant en aankoop plantmateriaal. Alles wat geen compensatiebos is, telt mee als opgave. In het bos mogen lanen en paden aangelegd worden.

Veiligheidsregio: Energietransitie gaat veel doen voor de omgeving. Sloegebied is nu al één van de grootste clustergebieden voor chemie. Daarom gelden er allerlei veiligheidszones. Daarbinnen liever geen gebouwen. Een buffer tussen wonen en chemie is alleen maar goed. Hoe je die buffer invult is om het even, zolang er maar sprake is van een lage personendichtheid.

Gevaarlijker nog zijn de transportstromen. Grote aantallen transporten met gevaarlijke stoffen vormen de grootste risico's. Advies: houd voldoende afstand, ook tot transportroutes. Of een sporthal mogelijk is binnen een zone, zegt Henk geen harde nee, maar het is wel risicovol. Een sporthal heeft dan nog voorkeur boven een grasveld, vanwege de extra bescherming tegen een gifwolk.

In de Atlas voor de leefomgeving zijn alle veiligheidszones te zien. Hou in ieder geval rekening met (plas)brandaandachtsgebied en explosiegebied.

Middelburg: sluit aan bij de provincie, maar voor zover je alles in kunt pakken. Stelt aantal vragen over verschil visie/plan/uitvoering, afhankelijk van medewerking eigenaren en invulling zone. Verder hoop aan te kunnen sluiten op het Borsels plan bij de uitwerking van het energielandschap in Middelburg.

Zijn er gebiedsgerichte aandachtspunten?

- Bij aankoop percelen kan het kavelruilbureau van de provincie ingezet worden.
- Vanuit veiligheid is de buffer tot Nieuwdorp kritisch: erg smalle strook + dorp ligt in de overwegende windrichting.
- Kijk goed naar de kaarten van de Bosvisie, vooral de kansenkaart. Zie <https://kaarten.zeeland.nl/map/bosvisie>
- Verder vanuit provinciaal beleid meer algemene doelen vanuit natuur: groen/blauwe dooradering (geen financieringsmogelijkheden), landbouwtransitie (oa vanwege verzilting in de toekomst), Regeling natuur op landbouwgrond is helaas gesloten.
- Voor de Midden-Zeeland route wordt gekeken naar de toekomst. Hiervoor wordt een visie opgesteld. Er zijn 3 scenario's opgesteld (stuurt Tom door), worden verwerkt tot 1 visie.
- Let op het dijkverzwarringsproject van het Waterschap.
- Heeft de GGD nog aanvullingen? Er is inmiddels contact geweest met de GGD. Zij mailen input toe.